

KITAIBELIA	XV. évf. 1–2. szám	pp.: 65–72.	Debrecen 2010 (2011)
------------	--------------------	-------------	----------------------

A Debreceni Egyetem Herbáriumának mohagyűjteménye

SZARVAS Vera Etelka¹ – TAKÁCS Attila² – NAGY Miklós³

Debreceni Egyetem TTK Növénytani Tanszék, 4032 Debrecen, Egyetem tér 1.

(1) szarvas.vera@gmail.com, (2) limodorum.abortivum@gmail.com, (3) nagy@net-portal.hu³

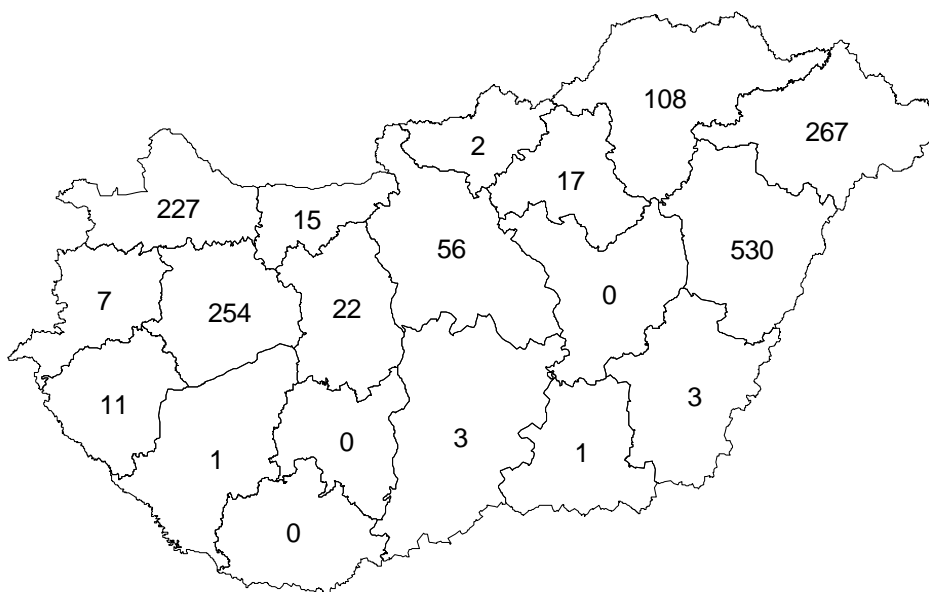
Bevezetés

A Debreceni Egyetem Növénytani Tanszékének Herbárium (DE) a több tízezer lapot számláló edényes-gyűjtemény mellett kisebb moha- és zuzmógyűjteménnyel is rendelkezik. Cikkünkben a moha-gyűjtemény feldolgozása során kapott eredményeinket, a gyűjtemény fontosabb paramétereit mutatjuk be.

A gyűjtések száma és lokalitása

A gyűjtemény összesen 2461 kapszulányi anyagot tartalmaz. Ennek csupán töredéke származik a Kárpát-medencén túlról. A Kárpát-medencében gyűjtött tételek száma 2348. A továbbiakban csak e tételeket vesszük figyelembe, mivel a távolabbról származó példányok gyűjtőhelyének megállapítása, közigazgatási egységhez rendelése, a gyűjtő nevének megfejtése (stb.) sok esetben problémás. A csonka Magyarország területéről 1524, Erdélyből 715, Kárpátaljáról 65, Felvidékről 43 példányt találunk a kollekciónban. A hazai gyűjtések megyénkénti megoszlását az 1. ábra szemlélteti.

1. ábra. A Magyarország területén gyűjtött tételek száma megyénként

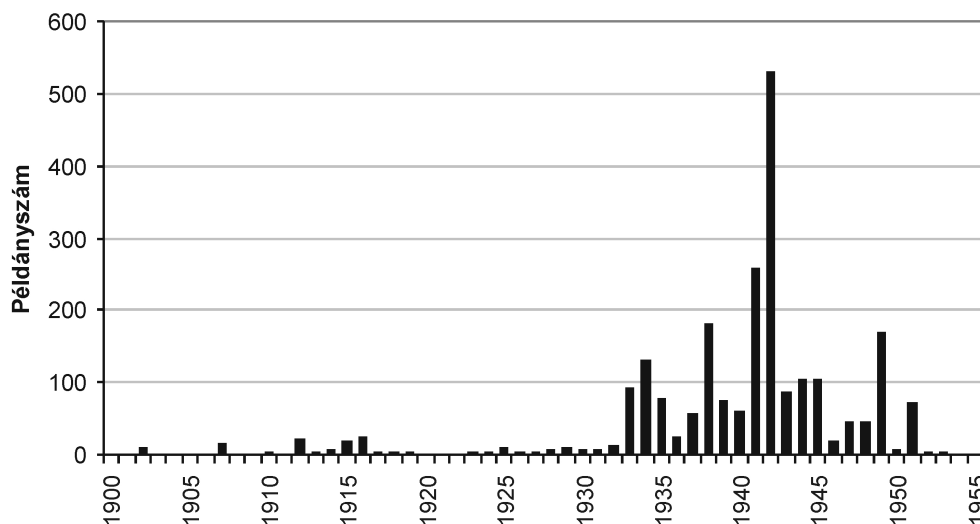

Jól látszik, hogy a gyűjtések származásának eloszlása meglehetősen egyenetlen. Nem meglepő, hogy nagyszámú példány Debrecen környékéről, Hajdú-Bihar megyéből, illetve a korabeli Növénytani Tanszék dolgozóinak kedvelt kutatóhelyeiről, a mai Szabolcs-Szatmár-Bereg (főleg Tiszavasvári környékéről) és Borsod-Abaúj-Zemplén (Bükk-hg. és Zempléni-hg.) megyékből származik. Veszprém megyében elsősorban Felföldy Lajos, Győr-Moson-Sopron megyében Igmándy József, valamint Polgár Sándor gyűjtött nagyobb számú tételt. A felvidéki kapszulák jórészt Boros Ádám, míg a kárpátaljai gyűjtések Felföldy és Igmándy nevéhez köthetők. A 700 rekordot meghaladó erdélyi és partiumi tételek majdnem húsz gyűjtő, illetve gyűjtőpáros munkájának köszönhető. Köztük kimagasló Péterfi Márton, Felföldy Lajos és Máthé Imre kapszuláinak száma.

Gyűjteménytörténet

A gyűjtemény létrehozása alapvetően Soó Rezső tanítványainak az érdeme. A Növényteni Tanszék 1929-re datálható alapítását megelőzően gyűjtött példányok főként Boros Ádámtól, Polgár Sándortól, Péterfi Mártontól és Nyárády Erasmus Gyulától származnak. Kapszuláik minden bizonnyal cserepéldányokként kerültek Debrecenbe. A '30-as évek legelején szedett példányok javát továbbra is a Debrecenhez nem kötődő botanikusok gyűjtései adják, amelyek szintén cserepéldányoknak vélhetőek. Azonban gyűjteni kezdenek az első Soó-tanítványok is: Máthé Imre, Igmándy József, Ujvárosi Miklós és az ismeretlen kilétű, de szorgalmas gyűjtő Bán E. A teljes kollekciónak tekintve a legnagyobb számú tételt gyűjtő Felföldy Lajos 1939-től kezdi gyarapítani a gyűjteményt, aki disszertáció témául a Nagyerdő fatörzsein élő zuzmó- és mohatársulások feldolgozását választotta (FELFÖLDY, 1941), majd az Ohat-erdő kryptogám közösségeit is tanulmányozta (FELFÖLDY, 1943). Minden valószínűség szerint e témaválasztásnak volt döntő szerepe a gyűjtemény gyors gyarapodásában.

2. ábra. A gyűjtemény bővülésének üteme 1900 és 1955 között (az évenként gyűjtött kapszulák száma)

Egy esztendővel később, a második bécsi döntést követően (1940), Észak-Erdély visszatérésekor Soó Rezső tanítványai többségével együtt Debrecenből Kolozsvárra indul s a háborúvesztésig (a trianoni határok visszaállításáig) ott is maradnak (FELFÖLDY, 2000). Ebben az időszakban, vagyis 1940 és 1945 között a legkiemelkedőbb a Soó-tanítványok gyűjtési aktivitása (2. ábra). Ekkorra datálható a már említett, 700 tételt meghaladó erdélyi kapszulák többségének keletkezése, melyben szerepe volt Soó Erdélyben készített erdei cönológiai felvételeinek, az ott gyűjtött példányoknak is (FELFÖLDY, 2000). 1945 után láthatóan hanyatlott, 1950 után pedig gyakorlatilag megszűnt a gyűjtemény gyarapítása. Az 1949-es „csúcs” Igmándy Tiszavasváriban szedett példányainak, az 1951-es Felföldy Veszprém megyei kapszuláinak tudható be. Ő ekkor már a tihanyi Kutatóintézet munkatársa volt (FELFÖLDY, 2000).

A fentiekből is kitűnik, hogy a debreceni gyűjteményt nagyszámú (100-at meghaladó) példánnyal a következők gyarapították: Felföldy Lajos, Igmándy József, Boros Ádám, Polgár Sándor és Péterfi Márton. Két botanikus gyűjtött 50–100 közötti tételt, tizenketten 10–50 közöttit, tizenheten 1-et meghaladó de 10-től elmaradót, tizenhatan csupán 1 tételt (1. táblázat).

1. táblázat. Gyűjtők és a gyűjtési aktivitás (*a szomszédos országokból származó rekordok is 1-1 egységnyi bővüléssel jelennek meg)

gyűjtő neve	rekordok száma	megye*	időtávlat	fajsám
Felföldy Lajos	706	10	1939–1951	132
Igmándy József	598	9	1932–1949	104
Bán E.	137	5	1933–1940	45
Boros Ádám	122	15	1919–1942	100
Polgár Sándor	115	5	1920–1941	74
Péterfi Márton	113	2	1894–1921	76
Máthé Imre	71	5	1932–1943	43
Soó Rezső	66	9	1930–1953	35
Ujvárosi Miklós	46	4	1933–1943	14
Simon Tibor	41	3	1946–1948	26
Felföldy Lajos – Igmándy József	35	1	1941–1942	23
Balázs Ferenc – Felföldy Lajos	34	1	1941–1942	27
Zsolt János – Felföldy Lajos	31	1	1951	25
Igmándy Zoltán	28	3	1938–1947	11
Máthé Imre – Felföldy Lajos	25	2	1943	17
Hargitai Zoltán	24	2	1941	21
Kelemen Sándor	22	3	1942–1943	17
Balázs Ferenc	17	1	1942	11
Igmándy József – Járó Zoltán	15	1	1945	14
Nyárády E. Gyula	11	1	1925–1929	10
Ötvös L.	9	2	1933–1934	8
Demeter Károly	7	1	1886–1887	6
Soó Rezső – Hargitai Zoltán	6	1	1941	5
Vajda László	6	2	1943–1949	6
Borsos Olga	5	3	1948–1956	4
Györfly István	5	2	1903–1918	5
Igmándy József – Igmándy Zoltán	5	1	1948	5
Igmándy József – Kelemen Sándor	5	1	1942	4
Kovács B.	5	2	1947	5
Bán E. – Igmándy József	3	1	1935	2
Szűcs Lajos – Felföldy Lajos	3	2	1939–1941	3
Botos G.	2	1	ismeretlen	2
Györfly István – Péterfi Márton	2	1	1914–1916	2
Hargitai Zoltán – Szűcs Lajos	2	1	1941	2
Horváth L.	2	1	1933	2
Pénzes Antal	2	1	1928	2
Ubrizsy Gábor	2	1	1939	2
Bareta O.	1	1	1928	1
Béna M.	1	1	1912	1
George Bujorean	1	1	1923	1
H. Leny	1	1	1930	1
Josef Ludovit Holuby	1	1	1874	1

gyűjtő neve	rekordok száma	megye*	időtávlat	fajszám
M. Priscu – Emil Pop	1	1	1923	1
Matus Gábor	1	1	1998	1
Nagy E.	1	1	1941	1
Nagy M.	1	1	1933	1
Nyárády A.	1	1	1941	1
Nyárády E. Gyula – Boros Ádám	1	1	1929	1
Roth A.	1	1	1952	1
Sebestyén Olga	1	1	1948	1
Tom I.	1	1	1914	1
Vágner Lajos	1	1	ismeretlen	1
Zólyomi Bálint	1	1	1930	1

A gyűjteményben szereplő taxonok

46 májmohafaj (194 adat) és 227 lombosmohafaj (2152 adat) kapszulái alkotják a gyűjteményt, emellett néhány határozatlan, illetve nemzetség szinten azonosított példányt is tartalmaz.

Alább közöljük a kollekciónban szereplő taxonok listáját. A nevezéktan ERZBERGER & PAPP (2004) munkáját követi. A hazánk mai területén elő nem forduló, ezáltal az említett mű listájáról hiányzó taxonok nevei a májmohák esetében GROLLE & LONG (2000) míg a lombosmohák esetében HILL et al. (2006) dolgozatát követik. Ezt mindkét taxonlistán *-al jelöltük. Minden taxonnév után []-ben feltüntetjük a faj gyűjteményünkben szereplő példányainak számát. Néhány esetben változott a gyűjtés óta a fajok taxonómiai megítélése. Ezekben az esetekben az alábbi listán mindkét lehetséges taxonnevet feltüntetjük /-jellel elválasztva (részletesen lásd: ERZBERGER & PAPP (2004) munkáját és az ott hivatkozott műveket).

Májmohák – Hepaticae

<i>Apometzgeria pubescens</i> (Schrank) Kuwah. [2]	<i>Metzgeria conjugata</i> Lindb. [5]
<i>Barbilophozia barbata</i> (Schreb.) Loeske. [5]	<i>Mylia taylorii</i> (Hook.) Gray* [2]
<i>Bazzania trilobata</i> (L.) Gray [4]	<i>Nowellia curvifolia</i> (Dicks.) Mitt. [1]
<i>Blasia pusilla</i> L. [5]	<i>Oxymitra incrassata</i> (Brot.) Sergio et Sim-Sim [1]
<i>Blepharostoma trichophyllum</i> (L.) Dumort. [4]	<i>Pedinophyllum interruptum</i> (Nees) Kaal. [1]
<i>Calypogeia neesiana</i> (C. Massal. et Carestia) Müll. Frib. [1]	<i>Pellia endiviifolia</i> (Dicks.) Dumort. [4]
<i>Cephalozia bicuspidata</i> (L.) Dumort. [2]	<i>Plagiochila asplenioides</i> (L.) Dumort. [19]
<i>Chiloscyphus polyanthos</i> (L.) Corda. [7]	<i>Porella arboris-vitae</i> (With.) Grolle [2]
<i>Cladopodiella fluitans</i> (Nees) H. Buch* [1]	<i>Porella cordaeana</i> (Huebener) Moore [1]
<i>Cephalozia lunulifolia</i> (Dumort.) Dumort. [1]	<i>Porella platyphylla</i> (L.) Pfeiff. [31]
<i>Conocephalum conicum</i> (L.) Dumort. [5]	<i>Preissia quadrata</i> (Scop.) Nees [3]
<i>Diplophyllum albicans</i> (L.) Dumort. [3]	<i>Ptilidium ciliare</i> (L.) Hampe. [2]
<i>Frullania dilatata</i> (L.) Dumort. [23]	<i>Ptilidium pulcherrimum</i> (Weber) Vain. [1]
<i>Gymnocolea inflata</i> (Huds.) Dumort. [1]	<i>Radula complanata</i> (L.) Dumort. [11]
<i>Gymnomitrium concinnatum</i> (Lightf.) Corda* [1]	<i>Reboulia hemisphaerica</i> (L.) Raddi [1]
<i>Lejeunea cavifolia</i> (Ehrh.) Lindb. [1]	<i>Riccia bifurca</i> Hoffm. [4]
<i>Lepidozia reptans</i> (L.) Dumort. [1]	<i>Riccia ciliifera</i> Link ex Lindb. [1]
<i>Lophocolea bidentata</i> (L.) Dumort. [1]	<i>Riccia crystallina</i> L. emend. Raddi [1]
<i>Lophocolea heterophylla</i> (Schrad.) Dumort. [2]	<i>Riccia fluitans</i> L. emend. Lorb. [3]
<i>Lophocolea minor</i> Nees [3]	<i>Ricciocarpos natans</i> (L.) Corda [1]
<i>Mannia fragrans</i> (Balb.) Frye et L. Clark [1]	<i>Scapania aspera</i> M. Bernet et Bernet [1]
<i>Marchantia polymorpha</i> L. [18]	<i>Scapania irrigua</i> (Nees) Nees [1]
<i>Marsupella emarginata</i> (Ehrh.) Dumort. [2]	<i>Scapania nemorea</i> (L.) Grolle [2]

Lombosmohák – Musci

- Aloina aloides* (Schultz) Kindb. [1]
Aloina rigida (Hedw.) Limpr. [1]
Amblystegium confervoides (Brid.) Schimp. [1]
Amblystegium humile (P. Beauv.) Crundw. [1]
Amblystegium serpens (Hedw.) Schimp. [66]
Amblystegium subtile (Hedw.) Schimp. [3]
Amblystegium tenax (Hedw.) C. E. O. Jensen [2]
Amblystegium varium (Hedw.) Lindb. [15]
Amphidium mougeotii (Bruch et Schimp.) Schimp. [2]
Anacamptodon splachnoides (Brid.) Brid. [1]
Andreaea nivalis Hook.* [1]
Andreaea rupestris Hedw. [2]
Anomodon attenuatus (Hedw.) Huebener [10]
Anomodon longifolius (Brid.) Hartm. [3]
Anomodon rostratus (Hedw.) Schimp. [2]
Anomodon rugelii (Müll. Hal.) Keissl. [1]
Anomodon viticulosus (Hedw.) Hook. et Taylor [51]
Antitrichia curtipendula (Hedw.) Brid. [7]
Atrichum undulatum (Hedw.) P. Beauv. [54]
Aulacomnium palustre (Hedw.) Schwägr. [9]
Aulacomnium turgidum (Wahlenb.) Schwägr.* [1]
Barbula convoluta Hedw. [1]
Barbula unguiculata Hedw. [25]
Bartramia halleriana Hedw. [1]
Bartramia ithyphylla Brid. [1]
Bartramia pomiformis Hedw. [5]
Blindia acuta (Hedw.) Bruch et Schimp. [1]
Brachythecium albicans (Hedw.) Schimp. [7]
Brachythecium mildeanum (Schimp.) Schimp. ex Milde [7]
Brachythecium populeum (Hedw.) Schimp. [1]
Brachythecium rutabulum (Hedw.) Schimp. [35]
Brachythecium salebrosum (F. Weber et D. Mohr) Schimp. [87]
Brachythecium velutinum (Hedw.) Schimp. [63]
Bryoerythrophyllum recurvirostrum (Hedw.) P. C. Chen [1]
Bryum algovicum Sendtn. ex Müll. Hal. [4]
Bryum alpinum Huds. ex With. [16]
Bryum argenteum Hedw. [2]
Bryum caespiticium Hedw. [22]
Bryum capillare Hedw. [14]
Bryum pallescens Schleich. ex Schwägr. [1]
Bryum pseudotriquetrum (Hedw.) P. Gaertn., B. Mey. et Scherb. [8]
Buxbaumia aphylla Hedw. [1]
Calliergonella cuspidata (Hedw.) Loeske [31]
Campylium calcareum Crundw. et Nyholm [2]
Campylium polygamum (Schimp.) C. E. O. Jensen [1]
Campylium stellatum (Hedw.) C. E. O. Jensen [12]
Ceratodon purpureus (Hedw.) Brid. [73]
Cirriphyllum tommasinii (Boulay) Grout [1]
Climacium dendroides (Hedw.) F. Weber et D. Mohr [23]
Cratoneuron filicinum (Hedw.) Spruce [19]
Ctenidium molluscum (Hedw.) Mitt. [7]
Cynodontium polycarpum (Hedw.) Schimp. [2]
Desmatodon heimii (Hedw.) Mitt. [1]
Dichodontium pellucidum (Hedw.) Schimp. [1]
Dicranella heteromalla (Hedw.) Schimp. [5]
Dicranella palustris (Dicks.) Crundw. ex E. F. Warb. [1]
Dicranella schreberiana (Hedw.) Hilf. ex H. A. Crum et L. E. Anderson [1]
Dicranella varia (Hedw.) Schimp. [4]
Dicranodontium denudatum (Brid.) E. Britton [2]
Dicranoweisia crispula (Hedw.) Milde* [2]
Dicranum bonjeanii De Not. [1]
Dicranum flagellare Hedw. [1]
Dicranum montanum Hedw. [3]
Dicranum polysetum Sw. [4]
Dicranum scoparium Hedw. [66]
Dicranum spurium Hedw. [1]
Dicranum viride (Sull. et Lesq.) Lindb. [2]
Didymodon cordatus Jur. [2]
Didymodon fallax (Hedw.) R. H. Zander [12]
Didymodon ferrugineus (Besch.) M. O. Hill [1]
Didymodon giganteus (Funck) Jur.* [1]
Didymodon rigidulus Hedw. [1]
Didymodon tophaceus (Brid.) Lisa [11]
Didymodon vinealis (Brid.) R. H. Zander [1]
Distichium capillaceum (Hedw.) Bruch et Schimp. [9]
Ditrichum flexicaule (Schwägr.) Hampe. [8]
Drepanocladus aduncus (Hedw.) Warnst. [56]
Encalypta streptocarpa Hedw. [7]
Encalypta vulgaris Hedw. [2]
Eurhynchium hians (Hedw.) Sande Lac. [36]
Eurhynchium striatulum (Spruce) Schimp. [1]
Eurhynchium striatum (Hedw.) Schimp. [15]
Fissidens adianthoides Hedw. [2]
Fissidens dubius P. Beauv. [4]
Fissidens osmundoides Hedw. [1]
Fissidens taxifolius Hedw. [1]
Fontinalis antipyretica Hedw. [8]
Funaria hygrometrica Hedw. [30]
Grimmia ovalis (Hedw.) Lindb. [1]
Grimmia pulvinata (Hedw.) Sm. [6]
Gymnostomum calcareum Nees et Hornsch. [1]
Hamatocaulis vernicosus (Mitt.) Hedenäs [2]
Hedwigia ciliata (Hedw.) Ehrh. ex P. Beauv. /
Hedwigia stellata Hedenäs [3]
Herzogiella seligeri (Brid.) Z. Iwats. [2]
Homalia trichomanoides (Hedw.) Schimp. [1]
Homalothecium lutescens (Hedw.) H. Rob. [25]
Homalothecium philippeanum (Spruce) Schimp. [6]
Homalothecium sericeum (Hedw.) Schimp. [16]
Hygrohypnum duriusculum (De Not.)

- D.W.Jamieson* [1]
Hygrohypnum luridum (Hedw.) Jenn. [4]
Hylocomium splendens (Hedw.) Schimp. [21]
Hymenostylium recurvirostrum (Hedw.) Dixon [2]
Hypnum cupressiforme Hedw. [96]
Hypnum lindbergii Mitt. [3]
Hypnum recurvatum (Lindb. & Arnell) Kindb.* [1]
Isothecium alopecuroides (Dubois) Isov. [6]
Leptobryum pyriforme (Hedw.) Wilson [3]
Leptodictyum riparium (Hedw.) Warnst. [3]
Leskea polycarpa Ehrh. ex Hedw. [30]
Leucobryum glaucum (Hedw.) Ångstr./ *Leucobryum juniperoideum* (Brid.) Müll. Hal. [8]
Leucodon sciuroides (Hedw.) Schwägr. [30]
Meesia triquetra (Richt.) Ångstr. [1]
Mnium stellare Hedw. [2]
Molendoa sendtneriana (Bruch & Schimp.) Limpr.* [1]
Myurella julacea (Schwägr.) Schimp. [1]
Neckera complanata (Hedw.) Huebener [9]
Neckera crispa Hedw. [14]
Neckera pennata Hedw. [2]
Oncophorus virens (Hedw.) Brid.* [1]
Orthothecium intricatum (Hartm.) Schimp. [1]
Orthothecium rufescens (Dicks. ex Brid.) Schimp.* [2]
Orthotrichum affine Schrad. ex Brid. [18]
Orthotrichum anomalum Hedw. [20]
Orthotrichum cupulatum Brid. [1]
Orthotrichum diaphanum Schrad. ex Brid. [5]
Orthotrichum lyellii Hook. et Taylor [1]
Orthotrichum pumilum Sw. [14]
Orthotrichum speciosum Nees [53]
Orthotrichum striatum Hedw. [8]
Paludella squarrosa (Hedw.) Brid.* [1]
Palustriella commutata (Hedw.) Ochyra [10]
Paraleucobryum enerve (Thed.) Loeske* [1]
Phascum curvicolle Hedw. [1]
Phascum cuspidatum Hedw. [2]
Philonotis caespitosa Jur. [1]
Philonotis calcarea (Bruch et Schimp.) Schimp. [1]
Philonotis fontana (Hedw.) Brid. [6]
Philonotis marchica (Hedw.) Brid. [2]
Physcomitrium eurystomum Sendtn. [1]
Physcomitrium pyriforme (Hedw.) Brid. [1]
Plagiomnium affine (Blandow) T. J. Kop. [6]
Plagiomnium cuspidatum (Hedw.) T. J. Kop. [95]
Plagiomnium medium (Bruch et Schimp.) T. J. Kop. [4]
Plagiomnium rostratum (anon.) T. J. Kop. [4]
Plagiomnium undulatum (Hedw.) T. J. Kop. [20]
Plagiopus oederianus (Sw.) H. A. Crum et L. E. Anderson [8]
Plagiothecium cavifolium (Brid.) Z. Iwats. [8]
Plagiothecium undulatum (Hedw.) Schimp. [3]
Platyhypnidium riparioides (Hedw.) Dixon [5]
Pleuridium subulatum (Hedw.) Rabenh. [1]
Pleurochaete squarrosa (Brid.) Lindb. [2]
Pleurozium schreberi (Brid.) Mitt. [18]
Pogonatum aloides (Hedw.) P. Beauv. [5]
Pogonatum urnigerum (Hedw.) P. Beauv. [5]
Pohlia longicolla (Hedw.) Lindb.* [1]
Pohlia nutans (Hedw.) Lindb. [4]
Pohlia wahlenbergii (F. Weber et D. Mohr) A. L. Andrews [4]
Polytrichum commune Hedw. [2]
Polytrichum formosum Hedw. [12]
Polytrichum juniperinum Hedw. [36]
Polytrichum piliferum Schreb. ex Hedw. [4]
Polytrichum strictum Menzies ex Brid. [1]
Pottia bryoides (Dicks.) Mitt. [2]
Pottia davalliana (Sm.) C. E. O. Jensen [1]
Pottia intermedia (Turner) Fürnr. [2]
Pottia lanceolata (Hedw.) Müll. Hal. [15]
Pottia truncata (Hedw.) Bruch et Schimp. [1]
Pseudocrossidium hornschuchianum (Schultz) R. H. Zander [1]
Pseudoleskeella catenulata (Schrad.) Kindb. [4]
Pseudoleskeella nervosa (Brid.) Nyholm [6]
Pterigynandrum filiforme Hedw. [6]
Pterygoneurum lamellatum (Lindb.) Jur. [1]
Pterygoneurum ovatum (Hedw.) Dixon [21]
Ptilium crista-castrensis (Hedw.) De Not. [6]
Pylaisia polyantha (Hedw.) Schimp. [34]
Racomitrium canescens (Hedw.) Brid. [18]
Rhabdoweisia fugax (Hedw.) Bruch et Schimp. [1]
Rhizomnium punctatum (Hedw.) T. J. Kop. [3]
Rhodobryum roseum (Hedw.) Limpr. / *Rhodobryum ontariense* (Kindb.) Kindb. [4]
Rhynchostegiella tenella (Dicks.) Limpr. [1]
Rhynchostegium megapolitanum (F. Weber et D. Mohr) Schimp. [1]
Rhynchostegium murale (Hedw.) Schimp. [4]
Rhytidiadelphus squarrosus (Hedw.) Warnst. [10]
Rhytidiadelphus triquetrus (Hedw.) Warnst. [25]
Rhytidium rugosum (Hedw.) Kindb. [12]
Saelania glaucescens (Hedw.) Broth. [1]
Sanionia uncinata (Hedw.) Loeske [9]
Schistidium apocarpum (Hedw.) Bruch et Schimp. [9]
Schistostega pennata (Hedw.) F. Weber & D. Mohr* [3]
Scleropodium purum (Hedw.) Limpr. [26]
Seligeria pusilla (Hedw.) Bruch et Schimp. [2]
Sphagnum capillifolium (Ehrh.) Hedw. [4]
Sphagnum centrale C. E. O. Jensen [3]
Sphagnum compactum Lam. et DC. [3]
Sphagnum contortum Schultz [1]
Sphagnum cuspidatum Ehrh. ex Hoffm. [1]
Sphagnum fallax (H. Klinggräff) H. Klinggräff / *Sphagnum flexuosum* Dozy et Molk. [3]

- Sphagnum flexuosum* Dozy et Molk. [1]
Sphagnum fuscum (Schimp.) H.Klinggr.* [2]
Sphagnum girgensohnii Russow. [1]
Sphagnum inundatum Russow. [1]
Sphagnum magellanicum Brid. [2]
Sphagnum palustre L. [3]
Sphagnum platyphyllum (Braithw.) Sull. ex Warnst. [1]
Sphagnum quinquefarium (Braithw.) Warnst. [1]
Sphagnum rubellum Wilson. [1]
Sphagnum squarrosum Crome [2]
Sphagnum subsecundum Nees. [2]
Splachnum ampullaceum L. ex Hedw. [3]
Taxiphyllum wissgrillii (Garov.) Wijk et Margad. [1]
Tetraphis pellucida Hedw. [6]
Tetraplodon angustatus (Hedw.) Bruch & Schimp.* [1]
- Thamnobryum alopecurum* (Hedw.) Gangulee [1]
Thuidium abietinum (Hedw.) [31]
Thuidium delicatulum (Hedw.) Schimp. [11]
Thuidium philibertii Limpr. [24]
Thuidium recognitum (Hedw.) Lindb. [6]
Tomentypnum nitens (Hedw.) Loeske [1]
Tortella inclinata (R. Hedw.) Limpr. [5]
Tortella tortuosa (Hedw.) Limpr. [9]
Tortula hoppeana (Schultz) Ochyra* [1]
Tortula muralis L. ex Hedw. [23]
Tortula ruralis (Hedw.) P. Gaertn., B. Mey. et Scherb. [32]
Tortula subulata Hedw. [6]
Tortula virescens (De Not.) De Not. [2]
Ulota crispa (Hedw.) Brid. [14]
Weissia brachycarpa (Nees et Hornsch.) Jur. [2]

Kitekintés

A debreceni mohagyűjtemény bár nagymértékben hozzájárul például Debrecen, Hajdúnánás, Tiszavasvári vagy Kolozsvár környéke bryoflorájának ismeretéhez, a gyűjteményről objektíven gondolkodva be kell látnunk, hogy a vidéki kollekciók közt is csekély méretűnek számít (vö. Savaria Múzeum (SAMU) és Eszterházy Károly Főiskola (EGR) kryptogám gyűjteménye). A gyűjteménygyarapodás két évtizedet felölelő szakasza az '50-es években ért véget. Azóta a Debreceni Egyetemen számottevő bryológiai kutatás vagy gyűjtőmunka nem folyt. Gyűjteményünk tehát nem „élő” gyűjtemény. Sőt, a teljes anyag rendezetlen és revideálatlan. Mindennek fényében megfontolandó a debreceni anyag átadásának lehetősége olyan intézmény számára, ahol a példányok „élő” gyűjteménybe épülhetnek. A revideálás, rendezés, állagmegóvás műveletei ezáltal a kutatómunka alapanyagává válás lehetősége sajnos csak ilyen módon tűnik lehetségesnek.

Ugyanakkor nem találjuk szerencsésnek azt a tendenciát, amint egyetlen nagy gyűjtemény „beszippantja” a sok kicsit. Továbbá a debreceni gyűjtemény önállóságának megtartása mellett szól az is, hogy a kollekció kézzelfogható öröksége a Soó-korszaknak. A fentiekben bemutatott jellemzői (ki, mikor, hol és mennyit gyűjtött) meglepően jól rímelnek Felföldy Lajos ehelyütt is sokszor hivatkozott visszaemlékezésére. A gyűjtemény tehát hamisítatlan kordokumentum is egyben (s ez annak is köszönhető, hogy a kollekció – az edényes-gyűjteménnyel ellentétben – számottevően nem gyarapodott Felföldy '51-ben szedett példányai óta). Így hát marad a jövőbe vetett bizalom: lesz egyszer egy bryológus, aki képes is és hajlandó is a gyűjtemény rendezését, revideálását, akár bővítését vállalni és a gyűjtemény, mint jó összehasonlító anyag, a mohák kutatása iránt érdeklődők számára hasznos segédeszközzé válhat.

Köszönetnyilvánítás

Köszönettel tartozunk Bartók Katalinnak, Molnár V. Attilának, Pócs Tamásnak, Szabó T. Attilának és Tóth Zoltánnak, akik a mohakapszulák céduláin rövidítve szereplő gyűjtőnevek azonosításában, továbbá nevezéktani kérdésekben nyújtottak segítséget és útmutatást. Külön köszönjük Pócs Tamás gondos lektori munkáját.

Summary

The bryophyte-collection of the University of Debrecen
V. E. SZARVAS – A. TAKÁCS – M. NAGY

The authors summarize the most important features of the moss and liverwort collection of the University of Debrecen (DE). The collection consists of 2461 specimens out of which 2348 specimens are from the Carpathian Basin. It represents 46 liverwort species (149 specimen) and 227 moss species (2152 specimen). The specimen with a largest number were collected in Hajdú-Bihar-, Szabolcs-Szatmár-Bereg-, Veszprém-, Győr-Moson-Sopron-, Borsod-Abaúj-Zemplén counties (Hungary) and Transsylvania (Romania). The collection arose between 1933 and 1951. Before 1933 and after 1951 just very few specimen were added. Although, the collection is not large, from the viewpoint of science history is important, because the students of Rezső Soó created it, mainly Lajos Felföldy and József Igmándy. Furthermore, the collection provides many data to the bryophyte flora of Debrecen, Hajdúnánás, Tiszavasvári (eastern part of Hungary) and Kolozsvár (at present Cluj-Napoca, central part of Transsylvania).

Irodalom

- ERZBERGER, P. & PAPP, B. (2004): Annotated checklist of Hungarian Bryophytes. – *Studia Botanica Hungarica* **35**: 91–149.
- Felföldy L. (1941): A debreceni Nagyerdő epiphyta vegetációja. – *Acta Geobot. Hung.* **4**(1): 53–73.
- FELFÖLDY L. (1943): Szociológiai vizsgálatok az Ohat-erdő epiphyton-vegetációján. – *Tisia* **6**: 43–58.
- FELFÖLDY L. (2000): Soó Rezső. – *Tilia* **8**: 73–110.
- GROLLE, R. – LONG, D. G. (2000): An annotated check-list of the Hepaticae and Anthocerotae of Europe and Macaronesia. – *Journal of Bryology* **22**: 103–140
- HILL, M. O., BELL, N., BRUGGEMAN-NANNENGA, M. A., BRUGUES, M., CANO, M. J., ENROTH, J., FLATBERG, K. I., FRAHM, J.-P., GALLEGU, M. T., GARILLETI, R., GUERRA, J., HEDENÄS, L., HOLYOAK, D. T., HYVÖNEN, J., IGNATOV, M. S., LARA, F., MAZIMPAKA, V., MUNOZ, J., & SÖDERSTRÖM L. (2006): An annotated checklist of mosses of Europe and Macaronesia. – *Journal of Bryology* **28**: 198–267.